Št. 57. Poštnina plačana v gotovini. V Ljubljani, dne 21. novembra 1923. Izhaja vsako sredo. Leto V.

Kmetijski list

Glasilo „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.

Naročnina:
celoletno . . . . . Din 20·—
polletno . . . . . Din 10·—
četrtletno . . . . . Din 5·—
Posamezna številka . . . . . Din 1·—

Kmet pomagaj si sam, in svoje stališče v državi uravnaj si sam!

Inserati:
mali oglasi do 9 petit vrst . . . . . à Din 1·50
večji inserati od 10 petit vrst naprej . . . . . à Din 2·—
notice, izjave, poslano, reklame petit vrsta . . . . à Din 3·—

Uredništvo in upravništvo lista je v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7, v hiši „Ekonoma“.

Kmetje in obrtniki!

V soboto, dne 1. decembra vsi v Maribor na

velik

protestni shod

proti novim davkom, novim taksam in kuluku.

Shod se vrši v veliki dvorani Narodnega doma ob 10. uri dopoldne.

Le tisti zmaga, ki se bori!

Le tistemu zasije pravica, ki se zanjo bori!

Zato v soboto, dne 1. decembra vsi Štajerci v Maribor, na protestni shod!

Ali ste znoreli?

Deželo naravnost preplavljajo plačilni nalogi davkarij. Eden za drugim prihaja po pošti in nikdar jih ni konca. Znani so nam posamezniki, ki so prejeli že 13 poštnih čekov davkarije in še se jim napovedujejo novi!

Ali razumete gospodje, da spravlja to kmeta v obup?

Pa ne mislite, da se zahtevajo majhne vsote. Nasprotno, vedno gre le za tisočake in ni srednjega posestnika, ki bi ne bil obdarjen z najmanj 10.000 dinarji. Zlasti, če je prodal nekaj lesa ali živine. Potem se postopa z njim naravnost oderuško.

Zavedajte se vendar gospodje, da **prodaja gozda ne pomeni dohodka, temveč zmanjšanje kapitala.** Ravno tako pomeni tudi izsekavanje gozda zmanjšanje kapitala! Da zraste gozd, je **treba 70 let.** Vseh teh 70 let pa plačuje kmet vse predpisane davke od premoženja in če bi zemljiški davek z vsemi obrestmi od obresti sešteli skupaj, potem bi videli, da je kmet plačal za gozd večji davek, kakor pa je znašala kupnina. Vsaj ima kmet pri tem tudi svoje stroške, nikakor ne majhne stroške. Kaj velja spraviti hlod z gore na postajo, ve samo tisti, ki je to poskusil.

Sploh pa ni bolj krivičnega davka, kakor je dohodnina. Kdor je imel pred vojno 100.000 kron dohodkov, ta je bil bogatin, tega se je po pravici dobro obdačilo. Kdor pa ima danes kosmatih dohodkov le 100.000 kron, ta ni noben bogatin, ta je revež. In vendar se zahteva od takega človeka do 25.000 kron davka.

Gospodje, vsaka stvar ima svojo mejo. Tudi obdačenje jo mora imeti. Ne gre vendar, da se obdačijo kmetje, ki ničesar nimajo, ki so ubogi kajžarji, ki si ne morejo kupiti niti zimske obleke, z 2000 do 3000 dinarji — ne kronami — davka, kakor se je to dogodilo na Robu.

Kje pa naj kmet vzame denar? Ali naj proda vse skupaj, da dobi ta denar?

Tako nezaslišano je danes obdačeno ljudstvo, da se moramo resno vprašati, če niso gospodje, oni pri vladi seveda v prvi vrsti, znoreli, da zahtevajo take davke.

Naj se gospodje zavedajo, da je lok napet že do skrajnosti in da morejo doživeti prav resne stvari, če se ob zadnji uri ne spametujejo.

Pustite kmetu živeti, ker drugače bo konec vsega!

(Velik protestni shod proti prodaji Kühnelovega posestva) neki delniški družbi priredi kmetsko ljudstvo v nedeljo dne 2. novembra ob 1. uri popoldne v Gradacu. Kühnelovo posestvo se mora razdeliti med upravičene agrarne reforme in ne sme služiti privatni špekulaciji. Kmetje ter poštenjaki, dne 2. decembra na shod, da pogledamo v oči onim, ki bi hoteli z ljudskim imetjem pokriti sebi žepe. Pravica mora zmagati! V nedeljo dne 2. decembra vsi v Gradac na shod!

Klerikalni naskok na Kmetijsko družbo — odbit.

Ponesrečen puč podpredsednika Jarca. — Podpredsednik, ki prezira soglasne sklepe glavnega odbora. — Odločen nastop naših tovarišev. — Občni zbor Kmetijske družbe bo dne 16. decembra 1923.

Takoj od svojega postanka je bila naša stranka prisiljena, da je vodila in da vodi odločno in neomahljivo borbo s klerikalci zaradi Kmetijske dužbe. Od nekdaj so bili namreč klerikalci na stališču, da je vsaka organizacija, tudi čisto stanovska, umestna in podpore vredna le tedaj, če je popolnoma v njihovih rokah, če slepo služi njihovim strankarskim, pa tudi osebnim interesom.

Celo pri Kmetijski družbi, tej najvišji organizaciji slovenskega kmeta, niso poznali nobene izjeme. Tudi Kmetijsko družbo so smatrali le za torišče strankarske agitacije in ne za polje gospodarskega in kulturnega dela za vse kmetovalce Slovenije, brez razlike na njihovo strankarsko pripadnost.

Pred vojno, pa tudi **med vojno,** ko so živeli in bili uplivni še stari generali, ki so poleg vse svoje strankarske zagrizenosti bili tudi dobri in zmožni delavci, je imel slovenski kmetovalec od Kmetijske družbe vseno svoj dobiček, ker delo je vsaj deloma pokrilo strankarstvo.

Čisot drugačne razmere pa so nastale **po vojni,** ko je tragično končal svoje življenje delavni Lampe in ko so stare generale nadomestili slabi rekruti. Tedaj pa se je pričelo propadanje Kmetijske družbe in mesto da bi v groznih popreobratnih časih splošnega pomanjkanja postala centrala vsega blagovnega prometa za vse poljedelsko ljudstvo, mesto da bi bila Kmetijska družba ona organizacija, ki bi skrbela za dobre cene kmetijskim pridelkom in za nizke cene industrijskim izdelkom, je morala Kmetijska družba odstopiti svoje mesto klerikalni in čisto na kapitalistični podlagi delujoči Gospodarski zvezi in milijoni in milijoni kmetskega denarja so bili zato izgubljeni.

Zavedno kmetsko ljudstvo tega propadanja Kmetijske družbe seveda ni moglo mirno gledati in zato je naša stranka takoj v prvih dneh svojega nastanka glasno postavila zahtevo, da

iz Kmetijske družbe vun politiko, da je v Kmetijski družbi mesto le za stvarno in složno gospodarsko delo.

Toda klerikalni magnati niso hoteli o tem slišati niti besede in ko so naši tovariši zahtevali primerno zastopstvo v glavnem odboru družbe, ko so predlagali proporčne volitve, **so jih klerikalci s smehom zavrnili.** Tega ne smemo nikdar pozabiti.

Vsem je znano, da so se klerikalni generali — pravilneje rekruti — takoj po vojni najbolj bali volitev. Imeli so pač slabo vest in zato so se jih bali. Zato pa so tudi odlašali s sklicanjem občnega zbora Kmetijske družbe in izvesti so ga hoteli z delegati, voljenimi še pred vojno. Tej nameri, ki je bila očividna kršitev ljudske volje, so se seveda naši tovariši z vso silo uprli in pričela se je dolgotrajna borba za sklicanje pravilnega občnega zbora.

Čeprav so se klerikalci posluževali vseh sredstev, da zmagajo v tem boju, so bile vendar vse njihove namere zaman in občni zbor se je vršil in mi smo zmagali in predsednik Kmetijske družbe je postal

pokojni Pirc.

Bil je to za slovenskega kmetovalca zaslužen mož, kakor nihče drug. Vinogradniki, mlekarji, živinorejci, pridelovalci krompirja, skratka vse kmetsko ljudstvo mora svoj napredek poleg lastni pridnosti zahvaliti v prvi vrsti delu pokojnega Pirca.

Ko je prevzel pokojni Pirc predsedstvo Kmetijske družbe se je pričelo v njej zopet plodonosno delo. Likvidirani so bili stari računi in blagovni oddelek družbe je pričel zopet delovati. Uspešno delo Kmetijske družbe pa so pričeli ovirati klerikalci. Hoteli so dokazati, da je delovanje družbe slabo, ker ni v njihovih rokah in ta strankarsi interes jim je bil važnejši ko pa blagostanje kmeta.

Skoraj pa so sprevideli klerikalci, da njih nasprotovanje Kmetijski družbi ne bo imelo uspeha, temveč da jih bo kvečjemu razgalilo pred narodom. Zato so spremeniil svojo taktiko in namerili svoje klevetniške kanone na pokojnega Pirca.

Pastirja ubijmo in čreda je naša! To je bila njihova namera. In njihov satanski naklep se je posrečil. Dobrotnik kmetskeg ljudstva je od klerikalnih infamij nagnan končal na tragičen način svoje življenje v Bohinjskem jezeru.

Njegovo mesto je zavzel

podpredsednik Jarc.

Klerikalci so sedaj mislili, da je njihova stvar dobljena. Po pravilih Kmetijske družbe ima namreč njen predsednik veliko moč. In to moč so hoteli klerikalci zlorabiti v to, da se polaste Kmetijske družbe, da ubijejo njen blagovni promet in da bo mogla potem Gospodarska zveza brez konkurence nabijati cene kmetijskim potrebščinam, kakor se ji bo zdelo to potrebno.

Smola klerikalcev pa je bila, da so njihove namere naši tovariši spregledali, zlasti pa taktiko profesorja Jarca. Vse delo tega dičnega podpredsednika družbe je kulminiralo v tem, kako da **prepreči letošnji občni zbor, pa čeprav ga pravila družbe določno zahtevajo.**

Naši tovariši so opetovano zahtevali, da se skliče občni zbor, toda vselej ja znal Jarc zavleči sejo tako, da se je klerikalnim občinskim odbornikom iz Štajerske mudilo na vlak in da se tako o sklicanju občnega zbora ni moglo razpravljati. Toda naši tovariši niso odnehali in na seji v septembru je bilo načelno sklenjeno in to soglasno, da se občni zbor vrši.

Ta sklep je prof. Jarca napotil, da je pričel naravnost gaziti pravila družbe. Ta predpisujejo, da se mora vsak mesec vršiti seja glavnega odbora družbe. Oktobra meseca pa se ta seja, ki bi **morala določiti dan občnega zbora ni vršila, ker je Jarc ni sklical.**

Prišlo je tako do seje dne 6. novembra. Zopet je hotel preprečiti Jarc sklicanje občnega zbora, ki je bilo 5. točka dnevnega reda. Na tej seji je bilo Jarcu dokazano, **da govori neresnico,** vsled česar je prišlo do velikega hrupa in Jarc je sejo prekinil in ne zaključil. Ko pa je bila seja prekinjena in ko je Jarc videl, da naši tovariši ne bodo odnehali, pa je naenkrat izjavil, **da vidi, da ne uživa zaupanja in da zato odhaja.**

Naši tovariši so njegovo izjavo vzeli na znanje in prekinjeno sejo je nato otvoril tov. Pipan kot II. podpredsednik ter jo vodil do konca. **Seja je bila sklepčna in pravilno sklicana in zato so vsi njeni sklepi veljavni.**

Na tej seji je bilo soglasno sklenjeno, da se vrši občni zbor Kmetijske družbe dne 16. decembra, ker je to poslednji termin, da se more seja letos sploh še vršiti, kakor predpisujejo pravila. Občni zbor mora namreč biti objavljen mesec dni preje v »Kmetovalcu«. Ker pa je ta izšel 15. novembra, prihodnja številka pa šele 1. decembra, bi se občni zbor pravilno ne mogel vršiti, če ne bi seja z dne 6. novembra tega sklenila.

Profesor Jarc je sedaj spoznal, da je njegova zavlačevalna taktika propadla, da se bo občni zbor vršil in da ni zakonitega sredstva, ki bi moglo to preprečiti. Zato je segel profesor Jarc po neveljavnih sredstvih.

Jarčev puč.

Dne 12. novembra je prišel profesor Jarc v Kmetijsko družbo in izdal 5 odredb, samih neveljavnih odredb in sicer:

1. Tajnika inž. Laha, ki je s sklepom glavnega odbora v disciplinarni preiskavi in s sklepom iste seje suspendiran iz službe, je poklical nazaj v službo samolastno in nasprotno soglasnemu sklepu glavnega odbora.

2. Kmetijskega svetnika Viljema Rohrmana je samolastno in proti soglasnemu sklepu glavnega odbora in v nasprotju s pravili odvezal nadaljnega službovanja pri Kmetijski družbi.

3. Isto kakor s kmetijskim svetnikom Rohrmanom je napravil s pomočnikom tajništva dipl. agr. Jamnikom.

4. Podpredsednik Jarc je izsilil z okrožnico od vsega uradništva podpis, da se bo odslej pokorilo le njemu in inž. Lahu.

5. V tiskarni je pismeno naročil, da odsedaj za naprej urejuje »Kmetovalca« le inž. Lah in se je pokoriti le njegovim odredbam. Prepovedal je, da se objavi v »Kmetovalcu« sklicanje občnega zbora za 16. december.

Kako brezobzirno je s temi ukrepi kršil prof. Jarc pravila družbe in sklepe glavnega odbora, dokazujejo sledeča dejstva.

Inž. Lah je bil v disciplinarni preiskavi in že 6. avgusta bi moral vsled lastne odpovedi zapustiti službo. Po **soglasnem** sklepu vsega glavnega odbora (tudi klerikalnih odbornikov) bi moral Jarc zaključiti ves material v tej disciplinarni zadevi že koncem julija. Prof. Jarc pa tega ni storil.

Na seji 9. septembra je glavni odbor zopet **soglasno** obnovil svoj sklep. Toda tudi tega ni izvršil prof. Jarc. Zopetni vpoklic inž. Laha je bila torej očitna kršitev sklepov glavnega odbora, ki je za občnim zborom prva instanca Kmetijske družbe.

Kako nepostavni pa so vsi ostali sklepi prof. Jarca, pa se vidi iz ukrepov samih.

Jasno je, da večina glavnega odbora ni mogla takega nezaslišanega gaženja sklepov glavnega odbora mirno gledati, zlasti še, ko je bilo vse poslovanje prof. Jarca v družbi tako, da bi jo moglo privesti na rob propada.

Zato so naši tovariši sklicali dne 14. novembra sejo večine glavnega odbora z edino nalogo, da se uveljavijo soglasni sklepi glavnega odbora ter da se skliče občni zbor, ki naj odloči, po kateri poti naj gre v bodoče kmetijska družba in ki naj izvoli novega predsednika.

S tem, da so naši tovariši apelirali na občni zbor, so dokazali, da je njihova vest čista, da so oni branilci zakonitosti. Klerikalci pa, ki so se tega občnega zbora bali, pa so dokazali, da se občnega zbora boje, da beže pred ljudsko sodbo!

Na seji večine glavnega odbora je bilo nato sklenjeno soglasno sledeče:

»1. Izreče se nezaupnica poslevodečemu I. podpredsedniku prof. Jarcu in se ga odveže od vršitve predsedniških funkcij ter se iste poverijo II. podpredsedniku Ivanu Pipanu.

2. V smislu sklepov septemberske in novemberske seje glavnga odbora ima takoj zapustiti prostore Kmetijske družbe inž. Rado Lah in izročiti vse agende kakor tudi ključe tresorja kmetijskemu svetniku Rohrmanu, ki je glasom teh soglasnih sklepov odbora bil imenovan za začasnega njegovega namestnika.

3. Pozivlja se kmet. svet. Rohrmana in dipl. agr. Jamnika, da redno opravljata svoje od glavnega odbora jima poverjene posle.

4. Vse uradništvo in nameščence, ki so podpisali okrožnico, je pozvati, da se pokore družbenim pravilom in sklepom glavnega odbora ter odredbam kmet. svet. Rohrmana. Kdor od uradništva in nameščenstva bi se temu protivil, se bo proti njemu postopalo zaradi kršenja naročil glavnega odbora. Poslevodeči podpredsednik Pipan izda v tem smislu okrožnico na uradništvo, naj isto podpiše.

5. Do izida disciplinarne preiskave proti suspendiranemu družbenemu tajniku se izroči odgovorno uredništvo »Kmetovalca« kmet. svet. Rohrmanu, kar naj se takoj prijavi oblastem.

6. Poslevodeči II. podpredsednik naj v najkrajšem času skliče sejo glavnega odbora.«

Vsi ti sklepi so bili takoj tudi izvedeni in seja celokupnega glavnega odbora je sklicana na dan 23. novembra.

Konsternacija klerikalcev.

Odločen nastop naših tovarišev je vzel klerikalcem sapo. Bili so popolnoma konsternirani in šele drugi dan je prišel »Slovenec« do sape in napisal pamflet o samostojni »komediji« v Kmetijski družbi. Nastop glavnega odbora, ki brani pravice članov »Kmetijske družbe« je »Slovencu« komedija! Že s tem se je »Slovenec» popolnoma obsodil.

Končno pa je prišel k sebi tudi profesor Jarc in v »Slovencu« izjavil, da so pristojna oblastva na njegovi strani. Mar bi cenjeni gospod profesor ta pristojna oblastva imenoval, ali pa lepo molčal, da ne bi ves svet znal, da so ta »pristojna« oblastva le v fantaziji g. Jarca.

Vsi sklepi glavnega odbora in njegove večine so nasprotno trdo v veljavi in kdor ne verjame naj gre samo na Kmetijsko družbo in videl bo, da je tam g. Rohrman, ne pa inž. Lah. Naj pa vzame tudi v roke »Kmetovalca« z dne 15. novembra in videl bo, da ni inž. Lah več njegov urednik in da se občni zbor Kmetijske družbe vrši **dne 16. decembra,** kakor je to sklenil glavni odbor.

Jarčev puč je torej fuč in klerikalni naskok na Kmetijsko družbo je popolnoma odbit.

Še jasnejši dokaz pa dobe klerikalci na občnem zboru, ko bomo povedali o delovanju klerikalnih mogotcev tako porazne stvari, da bo klerikalce same sram za njihove voditelje.

Boj za hipotekarno banko.

Demokratski atentat na kmetske denarne zadruge. — Nezaslišane laži demokratskih listov. — Kako smo prišli mi v Hipotekarno banko. — Naša zmaga je zasigurana!

Še nikdar niso razkrili demokratski gospodje svojega značaja v tako brezsramni goloti, kakor se je to zgodilo pri boju za Hipotekarno banko. Nočemo še danes razkriti vse nekorektne mahinacije demokratske gospode v svrho uzurpacije nadoblasti v tej, za vso Slovenijo tako važni gospodarski korporaciji, zato se bomo zaenkrat omejili le na najvažnejša odkritja. Toda že ta so za demokratsko gospodo tako zelo uničujoča in tako porazna, da se mora človek začudeno vprašati, kako je sploh mogoče, da uporablja inteligent, ki se vrhu tega hvali s svojim naprednjaštvom, sredstva, ki bi bila v sramoto celo klerikalcem. In kar je najgrše, je to, da merijo vsa prizadevanja demokratske gospode za tem, kako bi denar kmetskih zadrug uporabili za svoje osebne in strankarske cilje. Ves boj demokratske gospode za *Hipotekarno banko ni drugo ko atentat na naše denarne kmetske zadruge.*

Naravnost neverjetno je s kakšnim cinizmom so računali demokratski gospodje, kako da bodo s pomočjo kmetskega denarja zagospodovali nad Hipotekarno banko. Izneverili bi se kmetski misli, izstavili bi se očitku osebne nepoštenosti, če ne bi storili vsega, da te nečedne demokratske namene preprečimo. Naše delo je imelo uspeh in odtod vsa jeza demokratskega bankarskega tiska proti nam, odtod vse njihove laži, kako da se vežemo s klerikalci, kako da ubijamo napredno misel, itd. Tovariši! Zapomnite si dobro! Ne gre danes za napredni blok, gre le za bankarske interese demokratske gospode in samo v čast našim voditeljem je, da v tem boju niso na strani bankokratov.

Toda boj še ni končan in demokratska gospoda misli celo, da se je njen položaj izboljšal, ker so ubili edini neodvisni slovenski dnevnik, ker so dobili v roke »Slovenski Narod«. Kljub triumfiranju demokratske gospode pa smo prepričani, da mora pravica zmagati tudi v tem boju, zakaj svet bi bil postavljen na glavo, če bi uspela brezsramna demokratska špekulacija na kmetski denar.

Kako smo prišli v Hipotekarno banko?

Vsi naši bralci vedo, da smo mi dosledno branili zadružništvo proti bankarstvu. Zato bi se mogel kdo čuditi, kako to, da smo nakrat v ospredju boja za Hipotekarno banko. Stvar je zelo enostavna.

Prvič smo prišli do delnic Hipotekarne banke brez svoje volje in brez lastnega prizadevanja. Drugič pa ni Hipotekarne banke primerjati z drugimi bankami, zakaj Hipotekarna banka je dedinja bivše Deželne banke in je zato napol javen zavod. Hipotekarna banka bi morala vsled svojega ustroja, svoje pupilarne varnosti postati ena največjih bank Ljubljane, toda ne zato, da bi imeli od nje dobiček posamezniki, temveč celota, vsled česar so njeni delničarji samo posojilnice in zadruge. Glavna naloga Hipotekarne banke pa je, da upliva s cenim kreditom blagodejno na vse gospodarstvo. Dvakraten greh demokratske gospode je, da tega namena še ne izvršuje.

V Hipotekarno banko smo prišli mi sledeče:

Kakor je znano, se je na *občnem zboru Zveze slovenskih zadrug v Ljubljani,* ki se je vršil dne *26. oktobra 1922* izvolilo novo vodstvo Zveze, obstoječe iz voditeljev kmetijskih zadrug, kjer so po večini naši somišljeniki.

S tem lepim in tudi upravičenim uspehom, kajti ravno naše kmetijske zadruge tvorijo večino Zvezinih članic, si ni pridobilo naše kmetsko zastopstvo samo vodstva Zveze, ampak je prevzelo s tem tudi težko odgovornost za pravilno vodstvo našega kmetijskega in obrtnega zadružništva, predvsem pa *odgovornost za pravilno in varno upravljanje premoženja,* ki so ga zadruge zaupale Zvezi v obliki vlog.

Ob prevzemu zvezine uprave se je ugotovilo, da je *bivše zvezino načelstvo kupilo 10.000 delnic novoustanovljene »Hipotekarne banke jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani« za znesek 4,000.000 kron,* kar predstavlja 40 odstot. bankine delniške glavnice. Dalje je tedanje zvezino načelstvo imenovalo v upravni svet banke 3 svoje zastopnike, od katerih je bil samo *eden član zvezinega načelstva, dva pa sta bila ljubljanska advokata brez pravega stika z zadružništvom in brez odgovornosti napram Zvezi.* Tako je imela Zveza v bankini upravi v resnici samo enega zastopnika, v *izvršilnem odboru, ki je dejanski vodja banke, pa nobenega.* Ker to tako šibko zastopstvo niti iz daleka ni odgovarjalo riziku odpadajočem na 40 odstot. delniške glavnice, zato je zvezino načelstvo izjavilo na zvezinem občnem zboru dne 17. maja t. l. v svojem poročilu glede te zadeve sledeče:

»Dalje je prejšnje (po večini demokratsko, op. uredn.) zvezino načelstvo subskribiralo 10.000 delnic novoustanovljene »Hipotekarne banke jugoslovenskih hranilnic v Ljubljani«, s čimer si je pridobila Zveza znaten vpliv na ta zavod. Da ima Zveza vsaj delno kontrolo nad poslovanjem banke, zato je delegirala po enega zastopnika v njen upravni in nadzorstveni odbor. Sicer se s tem pičlim zastopstvom kot glavni delničar ne moremo zadovoljiti, toda ker se je prejšnje načelstvo *pogodbeno* obvezalo, zato sedanjemu načelstvu ni preostalo drugega, kot vzeti dovršeno dejstvo na znanje. Pripomniti morem le, da vodi sedanje načelstvo o poslovanju banke *točen račun in da bo takoj ukrenilo vse potrebno, čim bo dana za to prilika, odnosno, če bo treba temeljiteje varovati zvezine interese.«*

Občni zbor je to poročilo *soglasno odobril,* načelstvo pa je dobilo s tem izrecno nalogo, da na zadevo strogo pazi.

Kmetski denar bi hoteli — kontrole pa se boje.

Prilika, da je bilo treba v stvar poseči, se je ponudila že na izrednem bankinem občnem zboru dne *9. julija t. l.,* katerega je sklical upravni odbor z namenom, da se zviša bankina delniška glavnica od dosedanjih 10 milijonov na 20 milijonov kron. Ke se je hotelo s tem delničarjem, zlasti pa Zvezi, breme znatno zvišati, poleg tega pa je edini zastopnik Zveze iz bankinega upravnega sveta izstopil, zato, ker se mu *kot zastopniku glavne delničarke ni nudilo zadostnega vpogleda v bankino poslovanje, zvezino* zastopstvo ni na tem občnem zboru moglo glasovati za zvišanje delniške glavnice, ker bi to značilo zaupnico sedanjemu upravnemu svetu in nadaljno obremenitev Zveze brez odgovarjajočih pravic, ampak je predlagalo občnemu zboru, da naj sklene sklicanje novega občnega zbora, na katerem naj bi se izvolil nov upravni svet in šele nato naj bi se zvišala delniška glavnica. Občni zbor je ta predlog sprejel *z 2965 glasovi proti 1767 glasovom,* torej z dvetretjinsko večino.

Demokratske manire.

Da je bil bankin izvršilni odbor, ki sestoji iz samih demokratskih mladinov, le nekoliko dosleden in bi čutil v sebi le nekoliko poštenja, bi moral že na tem občnem zboru, ki mu je dal z dvetretinsko večino nezaupnico, prostovoljno položiti svoj mandat. Pa ni storil tako, ampak je ostal in celo ignoriral sklep občnega zbora s tem, da ni hotel sklicati drugega občnega zbora *na 6. avgusta,* kakor mu je občni zbor naročil, ampak ga je sklical *šele na 3. septembra,* ko mu je to ukazala vlada kot nadzorstvena oblast.

Sklicanje občnega zbora je po lastni izjavi izvrševalni odbor banke zato zavlačeval, da bi izsilil od delničarjev, zlasti pa od Zveze slov. zadrug, da bi odstopila od svojih pravic in pustila zavod še nadalje brez svoje kontrole. Ker se mu to ni posrečilo, zato je navzlic sklepu občnega zbora in vladnemu ukazu dne *1. septembra preklical na 3. september* sklicani občni zbor. Vlada je storila svojo dolžnost in že *2. septembra* naročila izvršilnemu odboru, da se občni zbor mora vršiti dne *3. septembra,* ker je to zahteva občnega zbora in ker preklic sploh ni bil veljaven, kajti preklic bi moral biti v Uradnem listu objavljen, kar se pa ni zgodilo, in da mora brzojavno ali telefonično obvestiti vse delničarje, da se bo občni zbor vršil. Toda izvršilni odbor ne samo, da ni obvestil delničarjev, *da se občni zbor vrši, ampak je celo zaklenil* banko in se s ključi odstranil. Občni zbor se zato ni mogel vršiti v banki, marveč so zborovali delegatje v gostilni »Zvezda«. Ker, kakor že omenjeno, izvršilni odbor navzlic neveljavnosti preklica in navzlic nalogu nadzorovalne oblasti ni obvestil delničarjev, da se občni zbor vrši, vsled tega ni bilo zadostne udeležbe in občni zbor ni bil sklepčen.

Vendar si izvrševalni in upravni odbor banke nista upala trajno ignorirati sklepa občnega zbora in ker je vlada zopet pritiskala, zato je izvršilni odbor sklical nov občni zbor, toda, da si pridobi na času za zgoraj omenjeno izsiljevanje, ga je sklical šele na 7. november. Vsled neuspelega izsiljevanja, da se zadružni interesi izvrše na milost in nemilost eni ljubljanski banki, pa je tudi tega onemogočil s tem, da ga enostavno ni pravilno sklical. Razglasil je namreč, da se vrši občni zbor v *torek dne 7. novembra.* Ker je *7. november v sredo,* zato bi bil občni zbor neveljaven. Toda delničarji so to pravočasno opazili in izvršilni odbor je moral stvar popraviti. Poleg tega pa tudi razglas o sklicanju občnega zbora ni bil popoln. Po § 60 bankinih pravil se mora v slučaju, da občni zbor vsled nezadostnega števila navzočih delničarjev ni sklepčen, sklicati najkasneje tekom enega meseca nov občni zbor z istim dnevnim redom. Tak občni zbor sklepa veljavno ne glede na število navzočih delničarjev, *če se v razglasu izrecno na to opozori.* Ker občni zbor 3. septembra ni bil sklepčen, *zato bi mogel sklepati* občni zbor, ki se je vršil 7. novembra, *ne glede na število navzočih delničarjev, ako bi bilo to v zadevnem razglasu navedeno.* Druga lumparija torej, ki jo je izvršilni odbor zagrešil, je bila ta, da v razglasu ni navedel te pripombe.

Kljub temu pa je bila udeležba na tem občnem zboru zadostna za veljavno sklepanje, da se niso gospodje od upravnega odbora poslužili nove nesramnosti. Mistificirali so namreč nekatere delničarje, ki o dejanskem položaju najbrže niso bili dobro informirani, da se hočejo polastiti vodstva banke koalirani zastopniki SKS in SLS, t. j., da se hoče zanesti strankarsvo v bankino upravo. Temu je nekaj delničarjev nasedlo in se tik pred glasovanjem odstranilo, zajedno z zagrizeno demokrat. bankarsko družbo. Tako je bil tudi ta občni zbor razbit, vzlic temu, da se delničarji, ki so zastopali dobri dve tretjini delnic, niso odstranili. Po bankinih pravilih je namreč treba za sklepčnost navzočnosti 10 delničarjev (vseh je 18).

V svoji onemogli jezi se je ta demokratska gospoda zatekla k časopisju, hoteč se oprati za svoje lumparije, ki jih počenja in se pri tem poslužila klevet in laži, kakršnih je zmožna samo degenerirana frakarija. Njih glasila »Jutro« in Slovenski narod« (slednji potem, ko so ga kupili bankirji) sta priobčila, da se je pri tem obč. zboru izjavilo za sedanji upravni svet 11 delničark z 1844 glasovi, proti pa je 4 hranilnice z celimi 227 glasovi. To je seveda podla laž, dokazana že po samem dejstvu, da bi pri taki večini upravni svet pač lahko prodrl s svojim predlogi in bi mu zato ne bilo treba razbijati občnih zborov. V resnici se je namreč izjavilo proti sedanjeu upravnemu svetu 7 zastopnikov delničarjev z *3332 glasovi,* torej dvetretjinska večina. In spontano, *vsled nezaupanja sedanjemu upravnemu svetu,* ne pa morda vsled kakega dogovora, kakor dalje lažnivo trdita »Jutro« in »Slovenski narod«.

Delničarji, razven demokratske klike, ki se potom nelepih mahinacij, o katerih bomo ob priliki spregovorili, uzurpirala oblast v banki, katero hoče na vsak način obdržati, četudi je v veliki manjšini, nikakor nočejo in tudi ne smejo še dalje trpeti, da bi ta *klika izrabljala banko v svoje strankarske svrhe in jih tako ne opeharjala samo za dividendo, ampak celo spravljala v nevarnost delniško glavnico.* Zato zahtevajo, ne morda vsled kakega dogovora, ampak da zaščitijo svoje ogrožene interese, da se sestavi bankino vodstvo *samo izmed delničarjev, sorazmerno po njih udeležbi na delniški glavnici.* Nestrankarska in pravična sestava bankine uprave je pa tudi vsled tega potrebna, ker to ni navadna trgovska banka, ampak je napol javen in pupilarno varen zvod, ki ima služiti občim narodno gospodarskim interesom. V zavodu je naložen zadružni napredni kapital in s tem se nima nihče igrati. Usoda napr. zadružništva ne sme biti odvisna od uspeha ali neuspeha te banke. Zato hočemo in moramo kontrolirati gospodarstvo v tem zavodu, če tudi se gospoda še tako temu upira. Damoklejev meč, ki visi nad našim zadružništvom se bo odstranil in če je to njim prav ali ne.

To je tudi vsakemu človeku razumljivo, le tej gospodi ne gre v njih strankarsko zaslepljene glave, ker misli, da je edino ona poklicana za upravljanje narodnega gospodarstva. Pa te pobožne misli jim bomo že izbili iz glave. Božji mlini meljejo sicer počasi, pa zato toliko bolj gotovo.

Pokrajinske vesti.

(Kongres zemljoradniške akademske omladine v Ljubljani) se je končal s popolnim uspehom. Podrobnejše poročilo prihodnjič.

(Naši shodi.) V nedeljo je imel tov. Pucelj v ljubljanski okolici dva zelo posrečena shoda. Prvi shod se je vršil na *Dobravi* v prostorih gostilne »Pri Remcu«. Shod je bil sijajno obiskan. Shodu je predsedoval tov. župan *Vrhovec,* ki je po kratkem nagovoru podal takoj besedo tov. Puclju. Tov. *Pucelj* je temeljito in obširno razložil sedanji položaj in govoril vsem navzočim iz srca. V jedrnatih besedah je pozdravil zborovalce nato tov. *Černe* iz Zg. Šiške. Shod je v vsakem oziru sijajno potekel in dokazal, da raste kmečka zavednost, da se množi armada naše kmetske stranke. Sprejete so bile nato ostre resolucije proti novim davčnim bremenom in proti neenaki obremenitvi ljudstva. Dobrova vstaja! — Popoldne je imel tov. Pucelj shod v *Borovnici.* Vkljub skrajno slabemu vremenu je prisostvovalo shodu nad 140 ljudi. Shod je otvoril tov. *Suhadolnik* s kratkim, toda jedrnatim nagovorom V poldrugo uro trajajočem govoru je nato tov. Pucelj obširno razložil političen položaj in ostro obsodil klerikalno kulukarsko politiko. Njegova, z mnogimi dokazi podprta izvajanja so bila tako jasna, da so pritrjevali celo navzoči pristaši SLS. Žal, da nimamo mesta, da bi priobčili zanimiv in vsebinsko nad vse bogat govor tov. Puclja. Popolno zmago kmetske misli pomeni naš nedeljski shod v Borovnici in iskrena hvala tov. Puclju, ker je priboril to zmago. Po shodu se je vršil prijateljski sestanek pri Zalarju, kjer se je še bolj poglobila zavest kmetske skupnosti. Naša stvar vstaja, zato tovariši pogumno in odločno v boj. — V Radečah pri Zidanem mostu se je vršil v nedeljo nad vse uspešen sestanek naših somišljenikov. Poročal je tov. *Vičič* in žel za svoja izvajanja splošno odobravanje. — Pa tudi po drugih krajih so se vršili zelo uspešni sestanki naših pristašev. Povsod se je pokazalo, da se vrača ljudstvo v trumah v vrste naše stranke in da v trumah zapušča SLS. Zato borci na plan! Zato v boj za zmago Stare pravde!

(Slovenski Narod«), glasilo narodno napredne stranke, je menjal lastnika in postal popolnoma odvisen od bančnih mogotcev. S tem je izgubila Slovenija svoj edin neodvisen dnevnik, narodno napredna stranka pa svoje glasilo. Novi šefi »Slovenskega Naroda« so se potrudili, da so izpremembo lastništva povdarili takoj tudi v vsebini lista in značilno je, da se je to zgodilo z *lažnivim* napadom na nas. Z menjavo lastništva se je torej spremenila tudi pisava lista in stare tradicije »Slovenskega Naroda« so žalostno pokopane. Mi bomo znali vse to upoštevati in upamo, da se najde v Ljubljani še vedno dosti poštenjakov in svobodomiselcev, ki ne padejo pred milijoni bančnih mogotcev kar na kolena. Špekulacija mladinov in bančnikov, da se more z denarjem kupiti mnenje slovenske javnosti, se bo in se mora ponesrečiti.

(Pozor pred demokratskimi lažmi!) Demoratski agentje širijo po deželi razne laži o naši stranki. Tako pripovedujejo ti najeti lažniki, da prestopajo vsi naši pristaši v njihove vrste, da je celo naš tov. Kušar postal demokrat. Nepotrebno je, da bi te slabotne vesti še posebej zavračevali, zadostuje naj, da jih le zabeležimo. Pozivljamo vse tovariše, da nam vse laži in vse klevete demokratskih plačancev takoj javijo, da bomo ž njimi obračunali. Napredni javnosti pa naj služijo te demokratske laži v dokaz, kako si predstavljajo demokrati napredni blok.

(Zarekel se je) naš dobri prijatelj »Slovenec«. O govoru angleškega državnika je namreč dejal, da je brez strasti in da zato tem bolj imponira. Sedaj vsaj vemo, zakaj »Slovenčevi« članki prav nič ne imponirajo.

(Zagrebška »Slobodna tribuna«) piše koncem članka »Radić, njegove zveze in misli« sledeče: »Nad mrtvim Dimitrijevićem (polkovnikom Apisom) lomijo složno palico i Pašić i Stanojević i Radić i Durham (germanofilska Angležinja). Dimitrijević pa je poginil z vzklikom: »Živela Jugoslavija!« — Naj si to prebere tudi prof. Lončar.

(List za listom pada.) Vojvodinski demokrati nameravajo pod vodstvom posl. Boškovića osnovati lastno stranko, ker upajo, da bi na ta način lažje pridobili pristašev. Demokratsko ime nima nobene privlačne sile in kdor le more, ga zavrača.

(Dobra je ta!) Bankarsko »Jutro piše, da smo mi odvisni od »moralične« pomoči demokratov. No, tako slabe podpore pa si ne bi želeli.

(Seja planinskega odbora za radovljiški okraj) bo dne 2. decembra ob 11. uri dopoldne v Lescah v gostilni pri Krištofu. Seje se udeleži tudi referent agrarne reforme. Na dnevnem redu seje je: poročilo načelstva, poročilo zastopnika okrožnega agrarnega urada, poročilo komisarja dr. Spillerja, imenovanje članov v živinorejski odsek in slučajnosti. Seja je nad vse važna in zato se je naj udeleže vsi člani odbora. — Načelnik.

(Radovljica.) Pred kratkim se je vršila tu zanimiva razprava o tožbi Alojzija Langusa proti Antonu Avseniku iz Vrbelj, ki ga je zagovarjal njegov sin, znani klerikalni agitator *Ivan Avsenek* od Zadružne gospodarske banke. Avsenek pa je svojega očeta tako imenitno branil, da je bila dvignjena tudi proti njemu tožba, ki pa je bila porav- Alojzija Langusa proti Antonu Avsene- 250 D za zeleni križ in ravno toliko za mestne uboge. Gospodu Avseniku gre tako izredna čast, da je tako imenitno zagovarjal svojega klienta, da je bil obsojen še celo sam. Tožba g. Langusa je strahovita obsodba nad klerikalno moralo. G. Avsenek je namreč poslal g. Brandeisu, najemniku lova, pri ka-

---

Gabriel Timori:

Opasen par.

Kakor hitro uvozi vlak iz Švice na postajico na francoski meji, takoj morajo izstopiti vsi potniki in oditi v čakalnico tretjega razreda, kjer jim najpreje poberejo potne liste.

Nekega decemberskega jutra je sedela mlada Amerikanka, odeta v elegantnem plašču od astrahana, na kraju klopi, udarjala nestrpno z nogami ob tla ter vzklikala od časa do časa: »To je grozno!«

Orožnik zakliče:

»Gospa Hilda Lokart!«

Ona vstane, vzame svojo torbico in odhiti v pisarno. Ko vstopi Amerikanka, sune komisar javne varnosti, človek ostrega govora in inkvizitorskega pogleda, ki je osebno izpraševal potnike, svoja dva tajnika, ki sta sedela levo in desno od njega, s komolci.

»Kako se pišete, gospa?«

— Vaš orožnik je izklical moje ime in je tudi napisano v spisku, ki ga imate v roki.

Komisar nagrbančí obraz in reče: »Niso nam potrebne vaše pripombe. Kako se pišete?«

— Hilda Lekert, odgovori žena z vzdihom!

»To ni res,« reče strogo komisar.

— Kaj pravite? vpraša tujka začudeno.

»Vi se ne imenujete Lekert, temveč Lokart!«

Amerikanka zmigne z rameni: — Ne morem pomagati, če ne znate angleško.

Komisar ji pogleda v obraz in reče:

»Potrudite se, da govorite dobro francosko, ker to znate.«

— Jaz sem Amerikanka.

»Zapišite, da taji,« zaukazuje komisar tajniku, starcu z bleščečo plešo.

— Oh, vzklikne gospa z gnevom.

»Kaj pravite?«

Ona ne reče niti besede več. Komisar ji zaukaže, da odpre torbico ki jo drugi tajnik pazno pregleda. Ko dovrši, reče: »Ničesar ni, gospod Favlote.«

»To se je moglo predpolagati,« odgovori hladno komisar.

»Radi česa potujete?«

— Navadno potujem zaradi zabave, toda to danes je grozno.

»Molčite!... Ali potujete sami?«

— Da, sama potujem.

Komisar reče tiho svojemu tajniku: »Treba delati hitro! Pripeljite takoj tudi njega.«

Tajnik odide, komisar pa reče:

»Vi imate moža?«

— Imam.

»In kje je?«

— V New Jerseyu.

»Kaj dela?«

— Denar služi.

Komisar pogleda tedaj Amerikanko zelo ostro v oči in reče:

»Ali ste gotovi, da je vaš mož v New Jerseyu?«

To vprašanje jo je nekako zbegalo.

— Vsaj? Pa ne, da bi prišel sem? —

V tem trenotku se odpro vrata s perona. Drugi tajnik in orožnik potisneta v sobo gospoda štiridesetih let.

»Evo gospa,« vzklikne komisar in s teatralno gesto pokaže na debelega gospoda: »Evo, vaš mož!«

»Jaz?« — zamrmra debeli gospod.

— On! — vzklikne gospa.

»Torej oba tajita,« reče komisar.

— Rečem vam še enkrat, jekne debeluhar, da sem Holandec in se imenujem Van Kler.. ne poznam te gospe.

— In jaz ne poznam tega gospoda.

»Dovolj!« zagrmi komisar. »Odvedite oba!«

Ko so oba odpeljali, reče komisar: »Končno se mi je posrečilo, da sem ujel ta opasen par, te Virbraumove, ta prefrigana špijona! Že zdavno ju voham. Imam dober nos, ali ne?« — »More se vam čestitati,« reče starec. »Kakor hitro je vstopil Holandec, ste me sunili z nogo.«

»In nisem vam dejal po eni minuti izpraševanja, da mora biti tu v bližini njegova soudeležnica?« — »V resnici,« potrdi drugi tajnik.

»Po nekoliko minutah smo imeli v rokah lažnivo Amerikanko,« zaključuje komisar zmagonosno in prične pisati svoje poročilo.

Medtem pa sta se sovražno gledala v neki rekvirirani sobi v bližnjem hotelu, pred vrati katere je stal orožnik s karabinko, Holandec in Amerikanka. Jasno je njima bilo, da sta zaprta kot špijona in eden je sumil drugega, da je v službi Nemčije.

»Naj hudič vzame to intrigantinjo v astrahanu«— je mrmral Holandec.

Amerikanka pa je nervozno udarjala z nogami ob tla in ponavljala svoj večni vzklik: »To je grozno.«

Po dolgem premišljevanju hoče Holandca pripraviti do tega, da prizna.

»Dovolite,« reče ona. »da vam rečem, da bi veliko bolje storili, če me ne bi vlačili v stvari, s katerimi nimam nobenega posla.«

— V kakšne stvari?

»Pa v te vaše... poročevalske... špijonažne posle!

Holandcu udari kri v glavo.

»Kaj, jaz špijon? Jaz, doktor Van Kler, profesor političnega gospodarstva v Rotterdamu! Nikdar mi še ni nihče dejal take žaljivke, sedaj pa jo čujem od take sumljive osebe, kakor ste vi!«

— Jaz sumliva oseba! Zavriska gospa. »To je grozno!«

Tedaj prične govoriti o svoji rodbini, o možu in o svojem življenju. Končno spoznata oba, da govorita resnico. Kako da se sedaj izvlečeta iz položaja. Najenostavnejše bi bilo, da takoj obvestita svoja poslaništva. Zahtevata črnilo in pero. Toda orožnik noče slišati niti besede.

K obedu jima ne dajo noža. »To je zato,« razlaga žandar, »da ne izvršita samomora.«

Amerikanka zahteva, da se ji da soba za prenočišče.

»Pa vi ste v sobi.«

— Z gospodom? vzklikne Amerikanka.

»S svojim možem,« ji popravi žandar.

Holandec prične jadikovati:

»Če bi moja žena znala, kaj se mi je pripetilo, ona bi umrla od žalosti.«

— Gospod Lokart ne bi umrl od tuge, ker je tako ljubosumen, da bi prišel preko oceana in vas ubil.

»To je norost, kar se dela z nama,« jekne bedni Holandec.

Ona si vzame za sebe posteljo, profesorju pa da blazino, ki jo razgrne v drugem koncu sobe. Noč je bila strašna. Van Kler se je prebudil v trenutku, ko je v spanju skočil v neko jamo, da ubeži pred vojaki, ki so bili postavljeni, da ga streljajo. Gospa Lokart pa je sanjala, da je na majhnem otoku v oceanu, ki je obkoljen od množice postajnih načelnikov, katere streija po vrsti njen mož.

Položaj obeh posili-soprogov se ni izpremenil ne danes, ne jutri, ne dva dni kasneje. Tretji dan je bilo polno vznemirjenja. Ko otvori gospa Lokart v jutro okna, toliko, da je ni zadel kamen, vržen z ulice. Pred hišo se je nabrala velika množica, ki je klicala, smrt špijonom.

»Saj naju bodo linčali,« reče Amerikanka.

— Kaj da storiva?

Gospa Lokartova se zamisli.

»Čujte!« reče končno. »Mislim, da delava napačno, ker ugovarjava temu glupemu komisarju. Najbolje bo, da vse priznava... V pravi ječi bova vsaj varna.«

Van Kler pritrdi.

Po skupnem priznanju zahtevata nato, da ju odpeljejo pred komisarja. Ali ravno v tem trenutku ju je klical komisar. Ko prideta predenj, reče Amerikanka:

»Gospod komisar! Midva sva se odločila, da vse priznava: gospod in jaz sva mož in žena.«

— Tako je — pritrdi žalostno profesor.

»To je laž!« se zadere komisar: »Jaz sem dobro poučen. Vidva se niti ne poznata.«

— Pa to sva vam že preje dejala.

»Kaj tajite sedaj to, kar ste preje trdili?«

Komisarjev gnev je bil upravičen. Zakaj baš v onem trenutku, ko je dal aretirati Holandca in Amerikanko, sta mu prava špijona ušla pred nosom.

»Včasih je težko z oblastmi,« reče profesor, ko zavzame svoje mesto v vagonu.

— Da, odgovori Amerikanka. To je grozno!

Državo reši edino le kmetska vlada, ker samo ona bo ubila korupcijo.

terem je g. Langus nastavljen kot nadlovec podlo denuncijacijo, da vabi gospod Langus na lov svoje prijatelje in da bo kmalu ves lov iztrebil od divjačine. Pismo je pisano seveda *nemško,* ker poznajo klerikalci avtonomijo samo proti Srbom, dočim so proti Nemcem od nekdaj ponižni. Pa da bi bilo pisano vsaj v pravilni nemščini. Naj si da zato popraviti prihodnjič g. Avsenek svoja nemška pisma od kakega tretješolca, da se bo obvaroval vsaj sramote, da piše nemško, pa čeprav nemščine ne zna. Pismo je naravnost dokument klerikalnega denuncijantstva in zato ga bomo spravili, če bi hotel kak Avsenek še kedaj javno nastopati. Odveč je seveda povdarjati, da je gospod Avsenek pred sodiščem popolnoma pogorel in da je dobil g. Langus popolno zadoščenje. Obsojeni Avsenek bo menda imel sedaj dovolj prilike, da ne gre obrekovati svojega bližnjega!

(Globoko pri Brežicah.) Gospodu Francu Kene ml. enkrat in zadnjič to-le na znanje. Človek se končno naveliča tudi še tako lepih in spretnih cirkuških iger. Tako nam je dovolj vašega hinavskega, obupnega in onemoglega slepomišenja, ki ga počenjate skrit za hrbtom Podvinskega in njegovega »Slov. Gospodarja«, ter Umeka in njegovega »Napreja«. Znano nam je vse vaše brezsramno in obupno prizadevanje *uničiti vse krog vas.* Znane so nam vsemogoče vaše izmišljene ovadbe, brezštevilne intrige, laži, grožnje nad našimi somišljeniki itd. — vse z namenom omazati one, ki so vam vzbudili pekočo vest. Vi veste, da smo vam mi dosedaj z brezprimerno prizanesljivostjo prizanašali in nismo vrgli v javnost vaših grehov in umazanosti, ki bi vas za vselej onemogočila v javnosti in to kljub vaši pobesneli gonji proti našim ljudem. Sedaj pa je dovolj! Posledice pripišite sebi. Vedite pa, da vam ne bodo pomagale vse konference pri Gregoriču, ne bo vam pomagal lov za kupljenimi pričami in ne vse vaše intrigo in laži. Za danes vam povemo, da je nečuvena sramota za naš okraj, da zavzemate še vedno mesto okr. gerenta, kar je mogoče le pod našo »kristalno čisto« »Slovensko radikalijo«. Vedite pa, da bo to trpelo le do tistega trenutka, ko mi vržemo stvar v javnost!

(Selnica ob Dravi.) V okolici Selnice v Fali so neznani zlikovci v kratkem času izvršili več tatvin po gostilnah. Tudi v bližnjo cerkev sv. Janeza so vlomili. Poleg tatov pa se je nateplo v naše kraje tudi dosti goljufov, ki se predstavljajo ljudem kot kupci, pa so v resnici le sleparji. Zlasti so predrzni ti lopovi, kadar dobe doma ženo samo. Opozarjamo prebivalstvo, da v lastnem interesu pazi na vse tujce in da vsak njihov zločin prijavijo takoj oblastem. Bodite previdni!

(Vsled pomanjkanja prostora) smo morali odložiti več člankov in dopisov za prihodnjič.

Resnica o Rakeku.

»Jutro« govori zopet na široko o demokratski zmagi na Rakeku. Nimamo prostora, da bi na široko zavračevali »Jutrove« fantazije, zato bomo navedli le par številk.

Vložene so bile sledeče liste: napredni blok, klerikalna in komunistična. Napredni blok je bil stvorjen iz pristašev SKS, NSS, soc. demokratov in v začetku tudi JDS. Ker pa se ni dalo demokratom prvih mest, so ti iz užaljenosti in na pritisk plačancev vložili svojo listo, ki so jo pa vezali z naprednim blokom. Napredni blok je dobil 162 glasov, klerikalci 114 in so padli za 43 glasov, demokrati 62 in komunisti 24, zadnjič 48. Volilna udeležba je bila za 49 glasov večja.

Demokrati so imeli pri zadnjih volitvah 61 glasov in so torej napredovali **za en cel glas.**

Volitve pomenijo uspeh edino za napredni bolk, v katerem je ¾ pristašev SKS in zato je od devetih na njegovi listi izvoljenih kandidatov ogromna večina naših, tako tudi nosilec liste tov. **Sterž aj.** Napredni blok je bil stvorjen v prvi vrsti iz kmetskih gospodarskih ozirov in je zato tudi JDS izstopila iz Naprednega bloka.

Slučaj v Žireh se je torej na Rakeku ponovil še v jasnejši meri.

Občinske volitve v Novem mestu.

Ker se je od velike kmetske občine Šmihel-Stopiče letos odcepil kraj Kandija in pridružil mestni novomeški občini, je vlada razpustila prejšnji občinski zastop, imenovala gerenta ter razpisala nove volitve za dan 23. decembra.

Za te volitve vlada naravno po vsem Novem mestu veliko zanimanje, ker ima novi občinski svet rešiti zelo važna gospodarska vprašanja. Ravno vsled tega pa so prišli trezno misleči možje na obeh bregovih Krke do prepričanja, da je najbolje, če nastopijo pri volitvah volilci na **enotnem gospodarskem programu,** ki naj omogoči pripadnikom vseh strank, da volijo skupno **gospodarsko listo.**

Prvi, ki se temu treznemu in res pametnemu pozivu njihovega lastnega tovariša niso odzvali, so bili seveda naši klerikalci. Njim je pač strankarska strast vse in zato jim je geslo, ali mi, ali pa nobeden. Po domače povedano bi se to reklo, ali zmagamo mi — pridemo do vlade mi, ali pa naj vse skupaj hudič pobere.

Njihovemu vzgledu so sledili tudi naši socijalisti. Imajo v svojih vrstah sicer prav malo zavednih mož, zato pa tem več hujskačev in intrigantov, katerim ni za delo, temveč le za prepir.

Da bo triperesna deteljica popolna, so nastopili proti skupni gospodarski listi tudi naši radikali in pričeli sestavljati svojo. Kako bo ta lista izgledala, je seveda drugo vprašanje. Menda bodo do zadnjega pometača zbrali vse, kar upa na blagoslov iz Beograda. Pripominjamo le, da so bili prvotno naši radikali, Bog jim blagoslovi hrbtenico, najbolj vneti za gospodarsko listo, da jih je pa potem njihov trdovratni in samopašni voditelj pregovoril. Trma pač ni nikoli dobra in pamet ter prevdarnost sta zlasti v občinskih zadevah veliko bolj na mestu.

Po odklanjajočih izjavah raznih »partij«, katerim je strankarska strast več, ko pa resno gospodarsko delo, so se zbrali zastopniki ostalih strank in stanov ter se zedinili na skupno **gospodarsko listo.** Nosilec te liste je g. P a u s e r, trgovec, zelo ugleden in zmeren mož, na drugem mestu je tov. O g r i č, na tretjem pa tov. S k a l i c k y in tako se vrste v lepi slogi en meščan, en obrtnik in en uradnik. Nobenega dvoma ni, da bo gospodarska lista dobila največ glasov, vsaj so njeni kandidati najboljši možje vsega mesta, brez ozira na stranke in ki poznajo le eno skrb — napredek Novega mesta.

Na skupnem sestanku dne 16. t. m. se je soglasno odobrila kandidatna lista in imena kandidatov gospodarske liste so nam porok, da pride občinsko gospodarstvo v prave roke.

Pozivljamo zato vse svoje somišljenike, da delujejo z vso silo za zmago gospodarske liste, ker njena zmaga pomeni napredek Novega mesta in blagostanje njegovih prebivalcev.

Vsi na delo za zmago gospodarske liste!

Politične vesti.

(Parcelacija.) V političnih krogih se govori, da namerava vlada izvesti zakon o upravni razdelitvi države, to je o razdelitvi Slovenije in Hrvatske na velike županije. V vseh drugih pokrajinah je to tudi že izvedeno, samo v Sloveniji in Hrvatski še ne. V zvezi s to namero vlade se govori, da bi se ta razdelitev Hrvatske izvedla sledeče: Za vso Hrvatsko bi bila imenovana posebna delegacija z državnim reprezentantom kot njenim predsednikom. Tej delegaciji bi bili podrejeni vsi veliki župani. Hrvatska bi imela tako svoje ministrstvo in vsi spori bi se reševali od te delegacije. Na ta način bi bil Beograd razbremenjen in si ohranil nadzorstvo nad Hrvatsko, Hrvatska pa bi dobila s tem vsaj osnovo svoje avtonomije. Načrt kot tak gotovo ni slab, toda kdo nam jamči, da se ne pretvori vsa delegacija le v koritarstvo. Timeo Danaos!

(Finančni odbor) je imel svojo prvo plenarno sejo. Z vlado so glasovali džemietovci in Nemci, iz česar se najbolše vidi, kako grdo je lagalo »Jutro«, ko je poročalo, da bodo Nemci radi odstopitve Žombolje nehali podpirati vlado. »Najbolj informirano« »Jutro« zna torej krepko vleči svoje bralce. -- Seja finančnega odbora je bila za vlado huda moralna obsodba. Zlasti tov. **Lazić** je z ostro besedo razkril vso protikmetsko politiko vlade. Nad 12 milijard dinarjev znaša proračun. Takšnega zapravljanja si še pač ni zlepa dovolila kakšna vlada. Zato pa so tudi davki tako narasli, da je vse kmetsko in obrtniško ljudstvo na robu propada. Le v organizaciji, le v močni kmetijski stranki je spas!

(Klerikalna nezmožnost.) Proračun je merilo politične zmožnosti kake stranke. Dr. Kulovicu gre žalostna slava, da je dokazal popolno nesposobnost klerikalne stranke. Nastopil je tako nesrečno, da je javno dokazal, da sploh ne ve, kako se proračun sestavlja. Obenem pa je še izzval takšno ogorčenje Srbov proti sebi, da so mu oni že v naprej vse odrekli. Kulovic je bil namreč proti Kmetijskim šolam v Macedoniji. Pa še eno je treba povdariti. Če bi bili klerikalci v resnici za ljudstvo, bi morali povsodi gledati na zmanjšanje izdatkov, **na varčevanje.** Oni pa so zviševali postavke proračuna.

(Izdajalske besede.) Dr. Kulovic je dejal, da ni nihče dolžan žrtvovati svojega življenja. Mož je sodil po sebi.

(Na Bolgarskem) je vlada zmagala na vsej črti. Recept je bil sila preprost. Kdor je volil proti njej, je bil ustreljen, hiša pa mu je bila požgana. Da se ne bi to preveč videlo, pa so v nekaterih krajih pustili svobodne volitve.

(Nemčija.) Nemiri se nadaljujejo. Berlinska vlada še obvlada položaj. Francija je nekoliko odnehala in ne bo podvzela novih vojaških akcij proti Nemčiji, če bo ta pričela odplačevati odškodnino. Zaradi Nemčije je nastala med Francijo in Anglijo že zelo huda napetost, ki pa je sedaj popustila.

Drobne vesti.

Staroslovensko bogoslužje bo ob priliki konkordata med Jugoslavijo in Vatikanom najbrže dovoljeno.

Cerkveno jurisdikcijo nad Prekmurjem prevzame s prvim decembrom mariborski škof dr. Karlin. Szombotheljski škof, vnet avstrijakant, izgubi s tem svoj vpliv nad Prekmurjem.

Družba Sv. Mohorja je štela lani 43.809 članov, to je za 1000 manj kakor leto dni preje. Nujno potrebno je, da bi se izvedla pri družbi korenita reforma, ker drugače ne bo imela družba Sv. Mohorja nikdar več onega pomena ko pred vojno.

Stanje hranilnih vlog v Sloveniji je znašalo dne 30. septembra 102,200.000 dinarjev ali 12 milionov zlatih kron. Tekom julija, avgusta in septembra so padle vloge za 6 milijonov.

Gradnja brezžične brzojavne postaje v Domžalah se je pričela. Sedaj grade dovozno cesto in ko bo ta dograjena, prično z dovažanjem gradbenega materijala.

Ameriški učenjak dr. Rockefeller je izjavil, da pripada bodočnost Slovanom.

Sestanek male antante in Poljske bo od 10. do 12. januarja v Beogradu. Na sestanku se bo v glavnem razpravljalo o dovolitvi posojila Madžarski.

Naši parlamentarci so bili na Poljskem sprejeti z velikanskimi slovesnostmi. Pričakujejo, da bo obisk naših parlamentarcev zelo dvignil medsebojno trgovino obeh držav.

Poljski parlament je izrekel s 195 proti 176 glasovi vladi zaupnico.

Na Čehoslovaškem je prišla na dan velika korupcijska afera. Socijalni demokrati da so prejeli od tovaren za špirit velike podkupnine.

Francoski proračun izkazuje prvič enako velike dohodke in izdatke.

General Foch, zmagovalec v svetovni vojni, je podal poslaniški konferenci vznemirljivo poročilo o oboroževanju Nemčije.

Pogajanja med Francozi in nemškimi industrijalci v Porenju so se razbila.

V Essenu (Porenje) so priredili komunisti velike demonstracije, tekom katerih je prišlo do pravcatih bitk med policijo in demonstranti.

Nad 1700 trgovin je bilo samo v Berlinu oplenjenih pri zadnjih protidraginjskih izgredih.

Ameriško posojilo Nemčiji. Vlada je pripravila zakonski načrt, po katerem bi dobila Nemčija 150 milijonov dolarjev (nad 12.000 milijonov dinarjev) posojila za nabavo živil. Posojilo mora odobriti nemški parlament.

V Nemčiji prično zopet graditi Zeppeline, velike vodljive zrakoplove in sicer v zvezi z nekim ameriškim društvom.

Vojvoda Cumberlandski, šef hanovranske dinastije, ki so ga Prusi l. 1866 vrgli s prestola, je umrl v visoki starosti v Gmundnu.

Ameriški predsednik Coolidge se je izrekel proti vpostavitvi Hohenzollerncev v Nemčiji.

Na Angleškem bodo nove volitve, ki odločijo, če ostane na Angleškem še v veljavi načelo svobodne trgovine. Pri volitvah nastopijo liberalci enotno, ker se je dosegel med Asquithom in Lloyd Georgesom sporazum. Nova zbornica se sestane dne 8. januarja.

Sovjetska vlada se je izjavila proti Zvezi narodov, češ da je le orodje v rokah gotovih velesil.

Voditelja grškega upora, generala Leonardopulos in Gargalides sta bila obsojena na smrt. Morala bi biti ustreljena v 24 urah, pa je vojni minister odredil preložitev izvršitve obsodbe. Najbrže bosta pomiloščena.

Španska kraljeva dvojica je bila v Rimu sprejeta z velikimi slovesnostmi. Ob priliki obiska kraljeve dvojice je bila sklenjena med Španijo in Italijo trgovinska pogodba. Kralja je spremljal predsednik direktorija, general Primo de Rivera.

Jarčeva nasilstva pri Kmetijski družbi in vlada.

Ko je dva dni po Jarčevem puču večina glavnega odbora storila protiukrepe, je Jarc zaprosil pri vladi za pomoč in posredovanje. Dvorni svetnik Kremenšek je za 20. t. m. pozval k sebi poslovodečega podpredsednika Pipana in prof. Jarca, ter apeliral na oba, da v stvari razsoja družbeno razsodišče. Ugotovilo se je , da bi bilo *razsodišču poslovati le v tem, da presodi, je li Jarc kršil pravila in gazil enoglasne sklepe glavnega odbora.* Ker si Jarc še vedno lasti vodstvo poslov, je tov. Pipan poleg drugih ugotovitev in predpisov pravil med drugim konstatiral tudi, da gre povsodi in po vseh parlamentarnih običajih vodstvo večini, le pri Kmetijski družbi hoče veljati manjšina, odnosno en sam človek od te manjšine kot absolutni gospodar. Ne glede na vse druge ugotovitve je po družbenih pravilih vodstvo družbe posest Kranjcev in zato ne gre vodstvo poslov Jarcu, ki je izvoljen kot zastopnik Štajercev, nego Pipanu, ki je izvoljen od Kranjcev in član kluba večine. Tudi dvor. svetnik Kremenšek je bil mnenja, da bi bilo treba takoj po Pirčevi smrti sklicati izredni občni zbor in takoj izvoliti predsednika. Končno so se ujedinili, da o Jarčevi krivdi razsoja družbeno razsodišče in se bodo imenovali razsodniki po spornih strankah. Da bi se pa moglo razsodišče sploh konstituirati je malo nade, ker so Jarc in klerikalni merodajni faktorji znano intransingentni. Potek konference ni mogel ničesar prikazati, kar bi bilo za Jarca količkaj ugodno in je ta, klub temu, da klerikalno časopisje namiguje o vladni naklonjenosti, med konferenco večinoma molčal kot skesan grešnik in s tem pokazal, da v svoji, četudi kosmati duši vendarle občuti svojo krivdo. Pri družbi vodi posle tudi zanaprej II. podpredsednik Pipan in bo izvršil tudi občni zbor, ki je sklican za 16. decembra t. l.

Raznoterosti.

(Kako je pod Italijo?) V Lanišču v Istri je služboval župnik Vrbka, ki je bil že 34 let duhovnik v Istri. Sedaj pa je naenkrat dobil dekret, da mora oditi. Vstopil je na vlak, da odnese škofu v Trstu župnijske spise, ko ga zagrabijo nakrat orožniki in je moral takoj v Jugoslavijo in pustiti vse svoje stvari v Istri. Tako delajo Italijani s starimi duhovniki, vrhu tega češkim državljanom, kar je župnik Vrbko. Kako pa postopajo ti barbari z našimi priprostimi ljudmi, si more misliti vsak. Podpirajte Jugoslovensko Matico, mater zatiranih.

(Civilni zakon) je s 1. januarjem l. 1924 upeljan na Primorskem. Vsak zakon je neveljaven, če ni sklenjen pred civilnimi oblastmi. Katoličani se bodo zato najprej poročili v cerkvi, potem pa še na komisarijatu.

(Morilec Daskalova oproščen.) Pred praško poroto, obstoječo iz 8 žen in 4 moških je bil morilec naslednika Stambolijskega, bivšega ministra Daskalova, Bolgar Nikolov oproščen. Pri obravnavi se je sicer njegova krivda popolnoma dokazala in Nikolov je sam priznal, da je prišel v Prago samo zato, da ubije Daskalova, ki sicer njemu ničesar ni storil in proti kateremu zato osebno ni mogel ničesar imeti. Izpovedba Nikolova je bila zelo zanimiva. Dejal je, da je njega vpisala med makedonstvujušče že kot otroka njegova mati. Zato je moral slepo ubogati vse naloge, ki mu jih je dajal odbor makedonstvujuščih in če tega ne bi storil, bi doletela njega in vse njegove svojce sigurna smrt. Isto maščevanje ga pa tudi zadene, če bi izdajal tajnosti makedonstvujuščih. O smrti Daskalova se je v odboru makedonstvujuščih žrebalo in Todor Aleksandrov, znani banditski vojvoda makedonstvujuščih je potegnil žreb, ki je določil njega kot onega, ki mora ubiti Daskalova. On da se je sicer tej nalogi branil, toda končno je moral ubogati. Kakor smo že omenili, je porota Nikolova popolnoma oprostila in je bil obsojen samo zaradi nedovoljenega nošenja orožja na 48 ur zapora, ki jih je že odsedel v preiskovalnem zaporu. — Oprostitev Nikolova je napravila na vso javnost najmučnejši vtis. Vse praško časopisje enodušno obsoja oprostitev morilca, ter naglaša, da je užival Daskalov gostoljubje Češke, da se je v vsakem oziru obnašal korektno in da je oprostitev njegovega morilca sramota za češko gostoljubje. Listi skušajo nato opravičiti oprostilno razsodbo porotnikov s tem, da so to zakrivili ženski porotniki, katere je pripovedovanje Nikolova genilo. — Nikolov je bil po obravnavi takoj oproščen, nato pa zopet zaprt, ker se bo proti njemu proces obnovil, da se tako zadosti pravici.

(Morilec Vorovskega oproščen.) Te dni je bil končan proces proti morilcu Vorovskega Conradiju in njegovemu soudeležencu Polouninu. Oba sta bila oproščena. Proces je bil zelo zanimiv, ker so bili zaslišani različni poznavalci sedanje Rusije. Pred sodiščem so ti razgrnili strahovito sliko boljševiškega, pa tudi carskega in vranglovskega nasilja. Oprostitev obeh morilcev je vzbudila seveda veliko razburjenje in v zvezi z oprostitvijo Nikolova se mora človek v resnici vprašati, ali je postalo ubijanje ljudi že čednost?

Gospodarstvo.

(Veterinarski atašeji pri naših konzulatih) v Avstriji, Italiji, Čehoslovaški in Madžarski bodo nastavljeni vsled sklepa poljedelskega ministrstva. Ti atašeji bodo imeli nalogo, da proučujejo in poročajo o vseh vprašanjih, ki zadevajo naš izvoz in da nadzirajo izvoz onih držav, ki konkurirajo z našim blagom. Misel poljedelskih atašejev je kot prvi sprožil tov. Pucelj in tedaj so se mu naši vedno ignorantski klerikalci seveda smejali. Danes je misel tovariša Puclja uresničena in od nje bodo imeli vsi kmetovalci Jugoslavije ogromne koristi, če bo seveda nastavila beograjska vlada kot atašeje le zmožne ljudi, ne pa svoje ljubljence.

(Vinarsko društvo) za p o l i t i č n i o k r a j n o v o m e š k i s sedežem v Novem mestu je na svojem zborovanju dne 11. novembra 1923 sklenilo sledečo resolucijo:

Društvo pozivlja vlado, da pri predstoječih trgovskih pogajanjih z Avstrijo z vso silo brani interese vinogradnikov Slovenije, ki so pred državnim prevratom imeli svoje glavne odjemalce vina v Avstriji in ki so na avstrijski vinski trg navezani. Zlasti naj skuša doseči pri izvozu vina iz Slovenije znižanje carine od strani Avstrije vsaj za toliko kakor je to dovolila Avstrija Italiji in da se sme izvažati vina počenši 3—9 odstotki alkohola. K trgovinskim pogajanjem z Avstrijo naj se pritegnejo eksperti iz Slovenije, katerim so gospodarske prilike ter interesi vinogradništva in vinske trgovine v Sloveniji dobro znane. — B. Skalický tč. predsednik, Fr. Simončič, tč. tajnik.

(Nove takse in pristojbine so stopile s 15. novembrom v veljavo. Odslej znaša pristojbina za vsako vlogo 5 D (dosedaj 3), za prilogo 2, odločbo in potrdilo 20, legitimacijo 10, proglas polnoletnosti 500, protokolacijo tvrdke od 150 do 500, za poveritve na 1 polo 10, za vsako nadaljno 5, za neomejena pooblastila 20, za omejena 10, za poročne, mrtvaške, krstne liste 10 dinarjev, za izbris v zemljiški knjigi 50 Din. itd. — Vse te nove pristojbine že veljajo, čeprav še niso bile v »Uradnem listu« objavljene. Tak je naš red!

(Vrednost denarja.) Ameriški dolar po 89—90 dinarjev, angleški funt po 587—390, francoski frank po 4.75—4.80, češka krona po 2.61—2.63, švicarski frank po 15.70—15.75 in italijanska lira po 3.80; bolgarski lev od 72—74 par, rumunski lej po 45 par; en dinar je 220 madžarskih kron, 793—797 avstrijskih in 30.000 milijonov nemških mark.

(Celjski trg) z dne 15. t. m.: Govedina: I. 25, II. 22.50, na trgu I. 22.50, II. 17.50. Teletina: I. 35, II. 30. Svinjina: I. 35, II. 32.50, slanina I. 43, II. 41, mast domača 44, ameriška 39, šunka 55, prekajeno meso I. 45, 1. divji zajec 60, srna 25. Mleko 3.50 do 3.75, surovo maslo 50, čajno 75 do 80, jajce 2 do 2.25. Sadje: jabolka 4 do 6, hruške 6 do 8, kostanji 2.50. Špecerijsko blago: kava Portoriko 56 do 68, Santos 44 do 50, Rio 40, sladkor v kristalu 19.50, v kockah 21.50, riž I. 11, II. 8.50 do 10, olje namizno 32, bučno 44, testenine 15 do 21, milo 17.20. Moka: »00« in »0« 6, »2« 5.70, »4« 5.30, koruzna moka 3.20 do 3.40 (na drobno 20 par več). Žito: pšenica 340 do 350, rž 300, oves 280 do 300, ječmen 280 do 300, fižol 400 do 500. Kurivo (se je podražilo): premog črni 51, rujavi 26.50, drva trda kub. m 140 do 150, mehka 112 do 120. Krompir 1 do 1.25.

(Zagrebški tedenski sejem) z dne 14. t. m.Sejem je bil dobro obiskan. Cene so bile sledeče: bosanski voli I. vrste od 11—13, II. od 9—11, in III. po 7—8. Domači voli so bili od 13—14, oziroma od 11.50—12 dinarjev. — Teleta so bila plačana po 20.50—22.75, svinje sremske so bile 28, mršave po 24.50 dinarjev. Sena je bilo zelo mnogo in je bilo po 70 dinarjev sto kg. Otava je bila po 112.50—125 in detelja po 115 dinarjev.

(Žitni trg.) Pomanjkanje denarja ter nižje cene tuji pšenici sta glavna vzroka zastoja kupčij, ki vlada na žitnem trgu. Mlini so polni blaga, pa ne najdejo kupcev. V Dalmaciji in v Primorju pa dela tuje žito našemu silno konkurenco. Cene žitu so bile v glavnem sledeče: sremska pšenica po 300 do 305, ona iz Bačke po 310 težka 80 do 81 kg. Stara koruza po 210 do 215, beli fižol po 5.50, oves po 225. Moka št. 0 po 5.20 do 5.50, nekateri mlini pa jo ponujajo tudi pod to ceno.

(Sejem v Sežani.) Na zadnji sejem je bilo prignanih 2145 glav živine in sicer goveje živine 924 glav, konj 365 in prašičev 856. Kupčija je bila zelo živahna, vsaj je sežanski sejem eden največjih sejmov v Primorju. Od 6 do 8 tednov stari prašiči so dosegli ceno od 150 do 180 lir kos. Prihodnji sejem bo 22. novembra.

(Trg s kožami od divjačine) v Zagrebu z dne 16. t. m. lisičja koža 350, kuna belica 765, kuna zlatica 650, volk 300, dihur 108, divja mačka 72.8, jazbec 60, vidra 300 in veverica 7.50 dinarjev. Vse cene veljajo za prvovrstne kože.

(Sladkorni trg.) Produkcija sladkorja v naši državi ne bo tako velika, kakor se je pisalo. Vsaj bančni listi pritrjujejo tako. Menda se boje, da bi cena sladkorju padla še v bodoče. V Trstu je cena sladkorju padla in je zato gornja vest bančnih listov še bolj razumljiva.

(Mlekarsko šolo) namerava ustanoviti ministrstvo za kmetijstvo v Sloveniji. Mi to namero prav toplo pozdravljamo in želimo, da bi bila mlekarska šola čam preje uresničena. Mlekarsvo je dajalo pred vojno okroglo 3 milijone zlatih kron, danes pa daje samo 20 milijonov dinarjev ali 1,200.000 zlatih kron. Jasno je torej, da je treba mlekarstvo povzdigniti, ker je edino mogoče z ustanovitvijo mlekarske šole.

(Prometni minister) dr. Janković je obljubil deputaciji izvoz niškega udruženja, da bo zopet dovolil reekspedicijo blaga. Ukinjenje reekspedicije je bila pač ena najbolj neumestnih odredb radikalne vlade.

(Sadjarstvo.) Spisal Ivan Belle, kmet. svetnik in ravnatelj državne kmet. šole v Št. Jurju ob Južni železnici. V tekstu je 147 slik, v prilogi 18. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena trdo vezani knjigi 85 dinarjev. Strani 430.

Pisatelj nam pravi glede knjige v uvodu: Po kruti vojni mora nastopiti

doba najživahnejšega gospodarskega dela. Naše posebno ugodno podnebje naravnost izziva za sadjarstvo. V svoji petindvajsetletni praksi sem mnogo potoval, opazoval, primerjal in prevdarjal. Spoznal sem domače pa tudi inozemsko sadjarstvo temeljito. Priznati pa moram, da sem našel drugod, kjer so naravne razmere manj ugodne, povprečno več in lepših uspehov nego pri nas. Natančno spoznavanje različnih pogojev, načinov, tvarin, sodelujočih moči, koristnih in škodljivih vplivov itd. so za uspešno sadjarstvo važni pogoji. Izkustvena vrtnarska vodila so bila prej starim vrtnarjem ali sadjarjem edino vodilo. Danes pa imamo že druge pripomočke. V tej knjigi podam najvažnejše v tem oziru. — Knjiga sestoji iz šestih delov, katerih prvi del govori o koristi in pogojih sadjarstva, smereh in pogojih za uspešno sadjarstvo; drugi del obsega drevesničarstvo; tretji napravo in oskrbovanje nasadov, četrti oskrbovanje drevja, kako branimo sadno drevje raznih bolezni, škodljivcev in drugih neugodnih vplivov, peti del o vrstah ali sortah sadnih plemen in šesti del o porabi sadja. — Pravi okras knjigi je 165 slik, ki so vse naravni posnetki. Toplo priporočamo knjigo vsem vrtnarjem, sadjarjem in gospodarjem.

(Zatirajte plesnobo v kleti!) Plesen je škodljiva v kleti ker kvari vino, posodo in kletarsko orodje. Proti nji postopamo najuspešnejše s tem, da zračimo večkrat klet, da ne puščamo vode v klet, ter da ne hranimo v kleti poljskih pridelkov. Zelo nujno je tudi večkratno brisanje vinske posode in drugega orodja s suho cunjo. Zelo dobro vpliva proti plesnobi tudi žvepleni dim. Zato je potrebno večkrat na leto zakaditi klet z žveplom. To storimo najlažje tako, da vsujemo zvečer malo pest žvepla na žerjavico v kaki stari železni posodi, ki jo postavimo v sredi dobro zaprte kleti. Nato ostane klet celo noč dobro zaprta.

(Pravilno postavljanje sodov na podkladje.) Večina naših vinogradnikov ne zna pravilno polagati vinskih sodov na podkladje. Pri tem se namreč dela ta pogreška, da se polagajo sodi tako na podkladje, da se ga dotikajo samo na dveh oporiščih. S tem sodi mnogo trpijo, ker se spodnje doge na teh dveh mestih kaj rade poškodujejo. Nekateri pa, da bi temu odpomogli, iztešejo v podkladje okroglo vdolbino, v katero položijo sod. Ta način je seveda boljši, vendar pa iz mnogih vzrokov ni priporočljiv, ker iztesana vdolbina zmanjša trdnost podkladja. Najboljše je, da podtaknemo pod sod štiri 20 cm široke lesene zagozde tako, da bo sod samo na teh štirih zagozdah ležal, ne da bi se dotikal podkladja. Med spodnjo dogo in podkladjem naj bo en prst razdalje. Tako dosežemo, da počiva sod na štirih oporiščih in da se spodnja doga ne kvari.

(Kako, kedaj in zakaj belimo sadno drevje?) Pravilno se izvrši belenje sadnega drevja tako-le: V pozni jeseni, ko začne drevju listje odpadati, ostržemo najprej z ostro ščetko, napravljeno iz žice, ali pa tudi z železno, ne preveč ostro strguljko, na lubadu se nahajajoči lišaj ali mah in šele potem namažemo deblo z apnenim mlekom, kateremu smo pridali nekoliko ilovice, ali pa tudi nekaj saj. Ilovico, ali saje dodamo le raditega, da štedimo z apnom in da se drevje preveč ne beli, kar ni lepo za oko. Najprimernejša brozga za belenje je raztopina dveh kilogramov apna in pol kilograma saj v šestih litrih vode. Pobeli naj se celo deblo in nekoliko tudi debelejše veje. To belenje je koristno, ker z njim zatremo lišaj in mah, obvarujemo drevesa pred razpokanjem lubada in uničimo škodljivo mrčes, ki se skriva čez zimo v razpokah lubada. Belenje mladih dreves, ki niso še rodila, je pa škodljivo, ker se z belenjem zamašijo luknjice na mladem lubadu, ki služijo drevesu za dihanje. Zato ne belite prav mladih dreves! U.

(Po »Gospodarski vestnik«.)

Če je kako milo cenejše

od Zlatoroga, ne more biti tako dobro! Zlatorog se dobavlja vvedno enaki kakovosti in se proizvaja iz najfinejših sirovin. Izkušena gospodinja zahteva radi tega vedno le: „Zlatorog-milo!"

300%

prihranka

nudi primeroma izšnjenem potplatu Palma kavčukov potpetnik in potplat.

Izšla je Blasnikova

Velika Pratika

za prestopno leto

1924,

ki ima 366 dni.

„Velika Pratika" je najstarejši slovenski kmetijski koledar, koji je bil najbolj vpoštevan že od naših pradedov. — Tudi letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini zato pride prav vsaki slovenski rodbini. — Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji in stane Din 5. Kjer bi je ne bilo dobiti, naj se naroči po dopisnici pri

J. Blasnika naslednikih

tiskarna in litogr. zavod, Ljubljana, Breg št. 12.

1 meter domačega platna

da tovarna SINKOVEC, Grosuplje za 2 kg prediva ali 14 kg godenega ozir. 20 kg surovega lanišča.

Pozor gospodarji in gospodinje!

Pri nakupu zimskih potrebščin zase in družino, za moške in ženske obleke, zimske rute, ogrinjalke, plete, rjuhe, odeje, koce in postelnje garniture se priporoča znana domača trgovina pri

JANKO ČEŠNIK-u

Lingerjeva ul. • LJUBLJANA • Stritarjeva ul.

Cene zmerno nizke.

Kdor uporablja

„Gazela"-milo

štedi perilo in novec.

INGER šivalni stroji

Na celem svetu znani kot najboljši.

Podružnice in zastopstvo v vseh mestih.

Centrala za državo SHS Zagreb, Marulićeva ulica br. 5 II. kat.

Filiala LJUBLJANA, Selenburgova ulica štev. 13, MARIBOR in NOVOMESTO.

Kam naj dam laneno prejo v tkanje?

Samo v tkalnico

domačega platna

„Krosna"

v Ljubljani

Zrinjskega cesta št. 6 nasproti cerkve sv. Jožefa

kjer tudi lahko **zamenjaš laneno predivo** za močno in lepo domače platno.

Prometni zavod za premog d. d.

v Ljubljani

prodaja premog slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo vporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno la čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo vporabo, kovaški premog, črni premog in brokete.

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d.

v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/II.

Najugodnejšo ceno in ugodne takojšnje plačilne pogoje za

kostanjev les

nudi lesna tvrdka

ERNEST MARINC, Celje

Zrinjsko Frankopanska 4.

Sprejme se tudi več nakupovalcev v raznih krajih.

Hiša z vrtom

in eno parcelo spadajočo pod občino Tomišelj **se proda.** Več se poizve na Glincah št. 9, Vič pri Ljubljani.

Ali si član „Jugoslovenske Matice?"

Veliki 5 oknati

kozolec

v izvrstnem stanju, z opeko krit, vse hrastov les, v Št. Jurju juž. žel. se proda. Naslov pove realitetna pisarna Arzenšek & Comp., Celje, Kralja Petra 22.

Ustanovljeno leta 1910

KAMENIT
TOVARNA UMETNEGA ŠKRILJA IN ELEKTRARNA, DRUŽBA Z.O.Z.

LAŠKO Slovenija

Dolgoletna garancija za dobro kakovost!

Cenejša kakor ilovna opeka!

Kamenit sestoji iz azbesta (kamen) in portlandskega cementa. Vsled tega je taka streha **vedno močnejša** in ne zahteva nobenega popravila. Dolžnost vsakega posestnika strehe je, da si naroči večno trpežno in ognja varno streho iz

Kamenita.

Zahtevajte brezplačno ponudbe in obiske!

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

Šelenburgova ulica štev. 1

KAPITAL in REZERVE DIN 17,500.000·—.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

PODRUZNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

EKSPOZITURE:

Konjica
Meža-Dravograd
Ljubljana (menjalnica v kolodvorski ulici)

Brzojavi: Trgovska Telefoni: 139, 146, 458

Urednik: Ivan Pucelj. Natisnila »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.